

Pfv.IV.20.229/2013/4.szám

A Kúria a dr. Szeszák Gyula ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Győrffy István ügyvéd által képviselt I. rendű és a dr. Ábrók László ügyvéd által képviselt II. rendű alperesek ellen kegyeleti jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Debreceni Törvényszék előtt 10.P.20.680/2010. számon megindított és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.428/2012/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 47. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. alperesnek 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak külön felhívásra megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a II.r. alperes volt 2008. március 31-ig a ...i Városi Köztemető üzemeltetője. Az I.r. alperes - amelynek kültagja korábban a II.r. alperes temetkezési divíziójának vezetője volt - szállítást és kegytárgy-értékesítést végez. A II.r. alperes által vezetett sírbolt könyv nyilvántartása szerint a temető XXI. parcellájának 219. sírboltjában van eltemetve az 1901. január 7-én elhunyt

felperes dédapja, .. (az anyakönyvi bejegyzés szerint ..), valamint annak házastársa és a nevezett személyek két gyermeke. A sírbolt könyv nyilvántartása szerint a 219. számú sírbolt 1900-ban épült, 2000-ben lejárt, kétszemélyes és első tulajdonosának neve: .. . A sírbolt felett a felperes rendelkezési joga 2000-ben lejárt. A II.r. alperes 2007-ben a sajtó útján, az újraváltás határidejét is megjelölve tájékoztatta az érintetteket a XXI. parcellában található, lejárt nyugvási idejű sírhelyekről, illetve azok újraválthatóságáról. A perbeli sírbolt nyugvási idejének lejártáról és újraválthatóságáról a felperes a sírboltra a II.r. alperes által kihelyezett cédulából is értesült. A felperes az értesítésben szereplő határidő lejártáig, 2007. július 2-áig a 219. számú sírbolt feletti rendelkezési jogát nem váltotta újra. A II.r. alperes ugyancsak a sajtó útján nyújtott tájékoztatást arról, hogy a határidő lejártát követően az újra nem váltott sírhelyeket újrahasznosítják. Az ÁNTSZ Hajdúböszörményi-Polgári Kistérségi Intézete a 2007. december 6-án kelt 2689-2/2007. számú határozatával a II.r. alperes kérelmére engedélyezte a 219. számú sírbolt felnyitását és a sírbolt könyv nyilvántartása szerint abban nyugvó négy személy maradványainak exhumálását, valamint az elhunytaknak a .., Nyugati Köztemető VI. parcella B. sorában való elhelyezését, amelyre 2007. december 21-én került sor. A sírboltról eltávolított sírkövet a II.r. alperes hat hónapig őrizte, senki nem jelentkezett érte. A perbeli sírhelyet utóbb más személy megváltotta és abba 2007. december 27-én temetkezett. A sírbolt könyv állított meghamisításával kapcsolatban magánokirat hamisítás büntette miatt tett feljelentés alapján indult nyomozás bűncselekmény hiánya miatt megszüntetésre került.

A felperes módosított keresetében kérte a perbeli sírboltban nyugvó hat hozzátartozója vonatkozásában a kegyeleti joga megsértésének megállapítását, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását és a jogsértést megállapító bírósági döntésről a lakosság helyi lapban történő tájékoztatását. Az eredeti állapot helyreállítása keretében az alpereseknek - saját költségükön - három darab kétszemélyes sírhely megváltásával a halottak exhumálására, újratemetésére és síremlék állítására kötelezését kérte. Állította, hogy a sírboltot 1923-ban a dédanyja építtette, ahová először ..t temették. Ekkor került exhumálásra és idetemetésre, a korábban a temető másik részén nyugvó, 1901-ben elhunyt dédapja .. . Erre tekintettel a sírhelyhasználati joga nem 2000-ben járt le, hanem 2023-ban fog lejárni, a sírbolt könyv bejegyzése eleve aggályos. Az alperesek megsértették az újraválthatósággal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségüket és a kihantolást is szabálytalanul, az ÁNTSZ munkatársainak jelenléte nélkül végezték, majd az elhunyt személyek maradványait kegyeletsértő módon egy jeltelen sírba temették.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I.r. alperes azzal védekezett, hogy nem ő üzemeltette a perbeli temetőt, a

sírhelyhasználati joggal, annak újraválthatóságával és az elhunytak exhumálásával kapcsolatos tevékenységekben nem vett részt. A II.r. alperes állította, hogy az ÁNTSZ engedélye alapján és mindenben a jogszabályoknak megfelelően járt el, a felperes kegyeleti jogát nem sértette.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és a felperest az alperesek részére személyenként 250.000 forint elsőfokú perköltség, valamint az államnak 345.000 forint illeték megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a perbeli sírbolt nyugvási ideje 2000-ben lejárt. Ezt követően a szabályszerű hirdetmény közzétételét követően, mivel a hozzátartozók nem jelentkeztek, a sírbolt az ÁNTSZ engedélyével kiüríthető és az elhunyt személyek maradványai a jogszabályi rendelkezések szerint máshol elhelyezhetők. Nem sértett kegyeleti jogot a II.r. alperes azzal sem, hogy a jelentkezési határidő lejártát követő hat hónapon belül intézkedett az exhumálásról, mivel a felperes a jelentkezési határidő lejártáig gondoskodhatott volna az elhunyt hozzátartozói maradványainak máshol való elhelyezéséről. A felperes által megjelölt egyik hozzátartozó tekintetében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az a felperesnek nem rokona, ezért az ő vonatkozásában keresetjogi joga nincs, míg a keresetben megjelölt további hozzátartozó tekintetében a rendelkezésre álló adatok alapján nem találta megállapíthatónak, hogy a perbeli sírboltban került eltemetésre.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyta helyben, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 270.000 forintra leszállította. Rendelkezett a másodfokú eljárási költség és illeték viseléséről.

A jogerős ítélet a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény, valamint az annak végrehajtására kiadott 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet vonatkozó rendelkezéseinek ismertetését követően - egyetértve az elsőfokú bírósággal - megállapította, hogy a perbeli temetési hely felett a felperes rendelkezési joga 2000-ben megszűnt, a felperes a sírhelyhasználatot 2007. július 2-áig válthatta volna meg újra, amelyet elmulasztott. A perbeli sírhelyhasználati jog időtartamára és a sírboltban nyugvók személyére vonatkozóan csupán a II.r. alperes által vezetett sírbolt könyv áll rendelkezésre. A felperest terhelte azonban a Pp. 3. § (3) bekezdése és a 164. §-a alapján az állítását megalapozó bizonyítékok felkutatása és rendelkezésre bocsátása. A felperes előadása alapján tényállást megállapítani a vitás tények tekintetében nem lehet. A felperes csupán állította, de nem bizonyította, hogy a perbeli sírboltba először ..t temették 1924. november 22-én és e temetési hely vonatkozásában a sírhelyhasználati jog ezt megelőzően 1923-ban került megváltásra.

Ezért a bizonyítatlanság következménye az ő terhére esik. A felperes indítványára pedig annak bizonyítása, hogy a perbeli sírbolttal szomszédos kriptákat mikor építették és azok milyen, a korszakhoz igazodó építészeti jegyeket vonultatnak fel, még a valószínűsítés szintjén sem alkalmas a perbeli sírhelyhasználati jog kezdő időpontjának megállapítására. A felperesnek nem sikerült bizonyítania azt sem, hogy miután általa sem vitatottan tudomást szerzett a sírhelyhasználati jog lejártáról, annak tisztázása érdekében bármilyen módon eljárta volna. Miután a sírbolt felett a felperes sírhelyhasználati joga lejárt és azt a meghirdetett határidőig nem váltotta újra, a felek között megszűnt jogviszonyra tekintettel a II.r. alperes jogszerűen ürítette ki a temetési helyet, és a sírbolt könyv szerint az ott eltemetett személyek maradványait a felperes kegyeleti jogát nem sértő módon helyezte át más temetési helyre. Önmagában pedig abból, hogy az exhumálás az ÁNTSZ munkatársainak jelenléte nélkül történt, még nem következik, hogy arra a felperes kegyeleti jogát sértő módon került sor. Miután a Ptk. 85. § (3) bekezdése alapján bizonyítottság hiányában a kegyeleti jog megsértése nem volt megállapítható, a jogsértés Ptk. 84. § (1) bekezdése szerinti objektív jogkövetkezmények alkalmazására irányuló kereseti kérelem sem volt teljesíthető.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és elsődlegesen a keresetnek való helyt adás, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítása érdekében. A felperes változatlanul állította, hogy a jogerős ítélet téves megállapításával szemben a perbeli sírhelyet néhai .. az 1920-as években vásárolta és építtette meg a sírboltot, ahová volt férje - eredetileg a temető más részében eltemetett - exhumált holttestét temettette elsőnek, majd 1923-ban bekövetkezett halála után oda temették őt is és elhalálozásuk sorrendjében a leszármazóikat is. A felperes kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok a Pp. 163. § (3) bekezdésének alkalmazását mellőzve nem vették figyelembe „hivatalos tudomásként” azt a közismert tény, hogy a temetőben a sírhelyeket egymást követő sorrendben értékesítik. Az okszerűen vélelmezett, sortartásos beépítés során kerülhetett a perbeli sírhely és kriptá a parcella közepére. Elmulasztották az eljáró bíróságok a környező kripták megváltási idejének, valamint az építési stílusbeli azonosságok vizsgálatát. A jogerős ítéletnek a megváltási idő lejártára vonatkozó megállapítása csupán a hiányosan vezetett sírbolt könyvön alapul. Tévesen nem tulajdonított jelentőséget a jogerős ítélet annak sem, hogy a II.r. alperes a sírbolt kiürítésénél is megszegte a jogszabályi előírásokat azzal, hogy az ÁNTSZ alkalmazottjának távollétében végezte az exhumálást. Ez a szabálysértés nem csupán formális, mert az ÁNTSZ képviselője észlelhette volna, hogy a nyilvántartással ellentétben - a tanúk nyilatkozata szerint is - a kriptában 6-8 személy maradványai találhatók és elrendelte volna a holttestek

azonosítását, és nem kerülhetett volna sor arra sem, hogy valamennyi személy maradványait négyszemélyes ládában helyezték el.

Az I.r. alperes elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasítását kérte, mert az nem felel meg a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglaltaknak, miután a felperes nem jelölte meg azt a jogszabályt, amelyet a jogerős ítélet megsértett. Érdemben - tartalmilag - a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, annak helyes indokai alapján. Hangsúlyozta, hogy a felperes a bizonyítási kötelezettségének eleget tenni nem tudott. Az általa felajánlott bizonyítási indítványok pedig állításának alátámasztására nem voltak alkalmasak.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az I.r. alperesnek a felülvizsgálati kérelem alaki hiányosságaival kapcsolatos kifogása alaptalan. A felperes felülvizsgálati kérelme valóban nem tartalmaz konkrét jogszabálysértésre utalást, amelynek megjelölését a Pp. 272. § (2) bekezdése kötelezően előírja. A személyhez fűződő jog, ezen belül a kegyeleti jog megsértése miatt indult perben azonban a bíróság a jogvitát érdemben kizárólag a Ptk. 75. §-ának, valamint a 85. § (3) bekezdésének rendelkezései alapján bírálhatja el. Ezért a felülvizsgálati kérelem tartalmából - a Pp. 3. § (2) bekezdésben foglaltak figyelembe vételével - a jogszabálysértés, amely miatt a felperes a személyhez fűződő jog megsértésének tárgyában meghozott jogerős ítélet megváltoztatását kérte, megállapítható volt. Így a felperes indítványára a Pp. 273. § (1) bekezdése alapján, a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglaltaknak - a csupán formálisan - nem megfelelő felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasítása nem volt indokolt.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani; e jogok a törvény védelme alatt állnak. A Ptk. 85. § (3) bekezdése értelmében meghalt személy emlékének megsértése miatt bírósághoz fordulhat a hozzátartozó, továbbá az a személy, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített.

A sírhelyhasználati jog sajátos, kegyeleti jellegű intézmény. A sírhelyhasználat kegyeleti jogosultság. Rendeltetése a holttest eltemetése, az elhalt földi maradványainak a megőrzése és emlékének fenntartása. (BH 1990/375.)

A felperes a perben a kegyeleti joga megsértésének megállapítását és az egyéb objektív jogkövetkezmények alkalmazását kérte. Állította, hogy a temetési hely használati idejének lejártát megelőzően, a temetési hely feletti rendelkezési jogát is sértve

került sor az elhunyt és a perbeli sírboltba eltemetett hozzátartozói maradványainak más temetési helyen való elhelyezésére.

A jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak az állításának a bizonyítása, hogy a perbeli sírbolt megváltására a rendelkezésre álló sírbolt könyv nyilvántartásával szemben később került sor, így a hozzátartozóinak kihantolására kegyeletsértő módon a használati idő és a rendelkezési jogának fennállása alatt került sor. A téves felülvizsgálati állásponttal szemben ennek megállapítását a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján a parcellákban a sortartásos beépítés köztudomású tényként való elfogadása nem teszi lehetővé. Amint azt a jogerős ítélet is helyesen megállapította, annak bizonyítására, hogy a perbeli temetési hely pontosan mikor került megváltásra és ehhez képest a felperes temetési hely feletti rendelkezési joga mikor szűnt meg - különösen olyan körülmények között, hogy a temetési hely megváltásának időpontját maga a felperes sem tudta pontosan megjelölni, azt csupán az 1920-as évekre tette -, a környező temetési helyek megváltási időpontjának és a síremlékek építészeti korstílusának vizsgálata nem alkalmas. Egyéb peradat hiányában tehát okszerűen jutott a jogerős ítélet a sírbolt könyv nyilvántartása alapján arra a következtetésre, hogy a perbeli temetési hely használati ideje és a felperesnek temetési hely feletti rendelkezési joga 2000-ben lejárt.

A felperes nem vitásan értesült a perbeli temetési hely nyugvási idejének lejártáról, valamint az újraváltás lehetőségéről, határidejéről és újraváltás hiányában az újrahazsnosításról, a temetési hely használati idejének meghosszabbítása iránt azonban nem intézkedett. Miután a felperes rendelkezési joga a temetési hely felett megszűnt, nem sértett kegyeleti jogot a II.r. alperes azzal, hogy a lejárt használati idejű, újra nem váltott sírboltból az elhunyt személyek maradványait más temetési helyen elhelyezte és a perbeli temetési helyet újrahazsnosította. Annak pedig nem volt ügydöntő jelentősége, hogy az ÁNTSZ képviselője a jogszabályi előírás ellenére a kihantolásnál nem volt jelen és hány személy exhumálását végezték el, mivel önmagában ezek a körülmények a jogsértés megállapítását nem teszik lehetővé. Mindezekre tekintettel jogszabálysértés nélkül utasította el a jogerős ítélet a keresetet.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta és a pereszes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az I.r. alperes ügyvédi képviseletével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A II.r. alperesnek áthárítható felülvizsgálati eljárási költsége nem merült

fel.

A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a pervesztes felperes köteles az államnak megtéríteni.

Budapest, 2013. július 3.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

Vné

A kiadmány hitelével:

tisztviselő